

*„Az iskola sajátos természetű intézmény.
Tudományt közvetít 'szeretetben oldva', de nem tudomány;
országos érvényű okiratokat állít elő, de nem hivatal;
az érzelemlágra hat, de nem érzeleghet;
klasszikus értékeket őriz és örökít tovább, de a jövőnek dolgozik.
Falai között ott szaladgál, nevet, szomorkodik, idétlenkedik, okosodik
a mindig újjászülető, örök fiatalság,
de nincs közöttük két egyforma ember, két egyforma osztály...”
(Panek Zoltán)*

A kompetencia azon elvárható ismeretek, képességek, magatartási és viselkedésszempontok összessége, amely által a személyiség képes lesz egy adott feladat eredményes teljesítésére.

Kompetenciaalapú oktatáson azoknak a képességeknek és készségeknek a fejlesztését, az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatását értjük, amely lehetővé teszi, hogy a külön-külön fejlesztett kompetenciák szerves egységgé váljanak, és alkalmazásuk életszerű keretet, értelmet nyerjen a gyermekek számára. A kompetenciaalapú oktatás tanulás- és gyakorlatorientált, mindig az egyéni haladást figyelembe vevő tanulási–tanítási forma.

Iskolai projektünk, amelynek címe KOMPiskola ennek a kompetenciafejlesztő oktatási formának bevezetését és elterjesztését célozza meg intézményünkben és a velünk partneri kapcsolatban álló iskolákban. A másfél éve tartó program címe arra a törekvésünkre is utal, hogy átmenetet szeretnénk biztosítani az ismeretközpontú oktatásból a kompetenciaalapú oktatásba, mintegy a „komp” szerepre utalva.

A Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP) 3.1.3-as pályázatán a kompetenciafejlesztő programcsomagok adaptálásához és a hozzájuk szükséges technikai eszközök beszerzéséhez 17.989.330,- Ft-ot nyert intézményünk. A projekt megvalósítása 2006. február 1-jével vette kezdetét, és 2008. január 31-én zárul. Ez a befejezés természetesen nem jelenti a programcsomagok használatának végét, hiszen tanulóinkat a sikeres érettségi vizsgáig ezekből a tananyagokból a megismert–elsajátított pedagógiai módszerekkel kívánjuk oktatni.

Nyertes pályázatunkban kiemelt célként a következőket fogalmaztuk meg:

- az egész életen át tartó tanulás megalapozását,
- a tanulás eredményességének javítását,
- a tanulóhoz való viszony (motiváció) erősítését,
- alkalmazásképes tudás középpontba helyezését, vagyis
- olyan készségek – képességek (kulcskompetenciák) kialakítását, amelyek hozzásegítik diákjainkat a sikeres tanulóvá váláshoz és a későbbi munkába álláshoz;
- a szakmai–pedagógiai megújulás lehetőségeinek biztosítását, amelynek eredményeként új módszertani eljárásokkal ismerkedhetünk meg.

Iskolánk három kiemelt területen vállalta a sulinoVA Kht. által kifejlesztett programcsomagok alkalmazását.

A „szövegértés-szövegalkotás” kompetenciaterületet a magyar, a médiaismeret, a földrajz, a kémia, a történelem tantárgy keretein belül, valamint az irodalmi önképzőn fejlesztettük. Ezeken az órákon feladatunk volt a kommunikációközpontúság biztosítása, a gyerekek életkorához igazodó vitakultúra kifejlesztése, tevékenység-centrikus és differenciált tanórák szervezése, partnerség biztosítása a tanórán, vagyis hogy a pedagógus a munka

nagy részében a tanulókkal partneri viszonyban, segítő-tanácsadó státusban legyen, ne pedig a hierarchikus tanár-diák viszonyt képviselje.

A szövegértés–szövegalkotás kompetenciafejlesztés során valamennyi programcsomag típust adaptáltuk:

- az évi teljes óraszámot lefedő „A” programcsomag integrált nyelvi-irodalmi programjának középpontjában a szövegértés–szövegalkotás fejlesztése állt;
- a „B” típusú (kereszttantervi) programcsomag segítségével meghatározott tantárgyakban (fizika, földrajz kémia és történelem) fejlesztettük a szövegértési–szövegalkotási kompetenciát. A modulokban található szövegértelmezési és szövegalkotást szolgáló feladatok általában illeszkedtek a tantervben előírt tananyaghoz. A csomagban szereplő modulok egy-egy fontosabb témához kapcsolódtak, megoldásuk 1, esetenként 2 tanórát vett igénybe.
- a „C” típusú programcsomag a szövegértési–szövegalkotási kompetencia tanórán kívüli fejlesztését célozta meg: egyszerre biztosított lehetőséget a gyengébb képességekkel rendelkező tanulók felzárkóztatására és a tehetséggondozásra, amelynek színtere az irodalmi önképző volt.

A matematikai, logikai kompetencia fejlesztése a fizika, a matematika, a magyar és a történelem órákon volt kitűzött célunk. Napi tanítási gyakorlatunkban az „A”, illetve „B” modulokat adaptáltuk, amelyek a logikai gondolkodás területeit kívánják fejleszteni úgy, hogy figyelembe veszik a tanulók eltérő tudásszintjét. A modulokban található feladatok a számolás, számolás, mennyiségi következtetés, valószínűségi következtetés, becslés, mérés, mértékegység-váltás, rendszerezés, kombinativitás, deduktív, induktív következtetés, stb. fejlesztését–elmélyítését szolgálják.

Az „A” típusú programcsomag a matematika műveltségterületének teljes egészét lefedte. Olyan tananyagszervezési-módszertani megoldásokat tartalmazott, amelyek lehetővé tették a tevékenységközpontú óravezetést. A tanulási folyamat során nagyon fontos volt az eszközhasználat (hagyományos eszközök mellett a számítógép is), a kooperatív tanulási technikák és a differenciálás alkalmazása.

A „B” típusú programcsomagokat a fizika és a történelem tantárgyak keretében alkalmaztuk. A tananyagok célja a rendszerező és kombinatív képesség, deduktív és induktív gondolkodás fejlesztése volt az adott műveltségterületi ismeretek segítségével. Ezáltal a tantárgyi ismeretek is könnyebben rögzültek. A tananyag feldolgozására öt modul állt rendelkezésünkre, valamennyi modul 5 egységet tartalmazott, amelyeket öt órára elosztva dolgoztunk fel az adott tanóra 10-15 percében. A feladatok jellegétől függően hol az érdeklődés felkeltésére, hol gyakorlásra, hol pedig ismétlésre használtuk fel az egységeket.

A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a történelem, földrajz, kémia és osztályfőnöki órán zajlott. Célunk volt olyan attitűdök, képességek és készségek elmélyítése, amelyek az egyén belső, személyes harmóniájának és társadalmi beilleszkedésének alapját képezik. Ilyenek pl. az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia és az őszinte kommunikáció. A társas viselkedés terén különös figyelmet fordítottunk az empátia, a kommunikációs és a kooperációs készség, a vitázó- és érvelő képesség, a konfliktustűrő, -kezelő és –megoldó képesség, valamint a vezető- és szervezőkészség fejlesztésének.

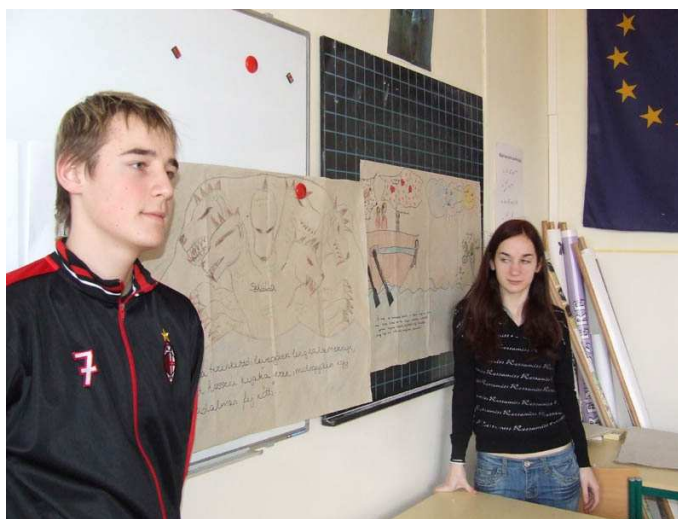
A modulokban megjelenő témák jól illeszkedtek tanulóink életkori sajátosságaihoz. Az őket is foglalkoztató problémák megtárgyalása során hasznos válaszokat és pozitív élményeket gyűjthettek. Megismerték önmagukat és társaikat, összekovácsolódott az osztályközösség, megszűnt az eddig oly jellemző klikkesedés. Szociális érzékenységük erősödött, egymással szembeni toleranciájuk elmélyült, csökkentek bennük az előítéletek, kíváncsiságuk elmélyült a világ jelenségeivel szemben, tanáraikkal, családjukkal szemben nyitottabbá váltak.

Új módszertani technikák (pl. differenciálás, kooperatív tanulási formák) alkalmazására is módunk nyílt a projekt bevezetésével. Ezeket akkreditált továbbképzéseken sajátítottuk el, hogy aztán órai munkánk során alkalmazhassuk. A tananyag elsajátításának megkönnyí-

tése mellett főként a szociális kompetenciák tudatos fejlesztésében adtak nekünk segítséget. A hagyományos tanárszerepből kiléphettünk: ismeretközlő szerepünk megszűnt, és vagy segítőként, támogatóként, mint a tanulókkal együtt dolgozó „munkatárs”, vagy koordinátorként vehettünk részt a csoportok munkájában.

A tanulók 4-6 fős kiscsoportokban dolgoztak. Az ismeretek és az intellektuális készségek fejlesztésén túl így kapott szerepet a szociális kompetencia a tanórákon. Az eredményért együtt kellett megküzdeniük és nemcsak saját, hanem társaik munkájáért is felelősek voltak.

A projekt keretében készítettünk először digitális tananyagokat. Ezekben több tantárgy (fizika, kémia, irodalom és történelem) egy-egy témáját dolgoztuk fel. A görög mitológia, a halmazállapotok és azok változásai, valamint a kereszténység kialakulása és elterjedése jelenik meg a tananyagok tartalmaként. Az anyagok végső formáját az Epigramma Kft. munkatársai készítették el.

2006 első félévében elindultak a 120 órás (vezetőknek 60 órás) akkreditált pedagógustovábbképzések, és a kompetenciaalapú oktatáshoz nélkülözhetetlen eszközök beszerzésének folyamata is kezdetét vette. Megalakult az iskolai fejlesztőcsoport, amely elvégezte a pedagógiai program és az érintett tantárgyak tantervének módosítását, kiegészítését. A felmerülő feladatokat és problémákat rendszeres projektmegbeszélések keretében oldottuk meg. A nyilvánosság biztosítása érdekében projektfaliújság készült, amelyet folyamatosan frissítettünk. Szintén a nyilvánosságot jelentette a projekthez elkészített weboldal.

A 2006/2007-es tanév során a 9. évfolyam három osztályában kezdődött el az adaptáció. A kezdeti nehézségek (tankönyvek késedelmes érkezése, akkreditált pedagógusképzések csúszása) miatt nem volt könnyű a kollégák feladata. A megvalósítás első körébe 6 pedagógus kapcsolódott be.

<i>Pedagógusok</i>	<i>Kompetenciaterület</i>	<i>Modul</i>	<i>Tantárgy</i>	<i>Osztály</i>
<i>Bacsó Ilona</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>A C</i>	<i>magyar médiaismeret</i>	<i>9. B</i>
<i>Baloghné Kovács Ágnes</i>	<i>matematikai, logikai szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>A B</i>	<i>matematika fizika</i>	<i>9. B, 9. C 9. C</i>
<i>Gregus Anna</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>B C</i>	<i>magyar irodalmi önképző</i>	<i>9. C</i>
<i>Molnár Katalin</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás szociális, környezeti</i>	<i>B A</i>	<i>kémia kémia osztályfőnöki</i>	<i>9. B 9. B 9. C</i>
<i>Orbán István</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás szociális, környezeti</i>	<i>B A</i>	<i>földrajz történelem földrajz</i>	<i>9. B 9. B 9. A</i>
<i>Pap Éva</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás matematikai, logikai</i>	<i>B B</i>	<i>történelem történelem</i>	<i>9. A</i>

Az év során felmerülő problémák megoldásában mentoraink és a velünk kapcsolatban álló pedagógiai intézetek munkatársai segítettek.

A képzéshez szükséges bútorzatot, eszközöket is megvásárolta iskolánk. Több tantermet átalakítottunk, új, könnyen mozgatható, átcsoportosítható asztalok, székek segítették az órai csoportmunkát.

A pályázati összeg egy részéből 5 db Notebookot, 6 db multimédiás számítógépet, 2 mobil és 3 fali interaktív táblát, 5 projektort szereztünk be. Ezeket az eszközöket nemcsak a tanárok, hanem a tanulók is használják a tanórákon pl. Power Point-bemutatók készítésére, lejátszására.

A 2007 májusában szakmai napon mutatkoztunk be: a bemutató órákon a pedagógusok mellett az érdeklődő szülők is jelen voltak. Az órákat szakmai megbeszélések követték.

Augusztusban személyi változás következett be a projekt szakmai vezetésében: dr. Bozó Franciska igazgatóhelyettes, a program eddigi szakmai irányítója elkezdte nyugdíj előtti felmentési idejét, így helyét Pap Éva vette át a projektben.

A 2007/2008-as tanév a megkezdett munka folytatását jelentette: egyrészt a kilencedikes osztályok felmenő rendszerben tanulták tovább az anyagot, másrészt a 9. évfolyam A, B és C osztályában, a nyelvi előkészítő osztályban (9. D), valamint a 10. D-ben (akik a 9. évfolyam tananyagát tanulják) is bevezettük a programcsomagokat. Így intézményünkben összesen a két tanév során 256 tanulónk vett részt a kompetenciaalapú oktatásban.

A munkába (a régiek mellett) új kollégák is bekapcsolódtak.

<i>Pedagógusok</i>	<i>Kompetenciaterület</i>	<i>Modul</i>	<i>Tantárgy</i>	<i>Osztály</i>
<i>Bacsó Ilona</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>A C</i>	<i>magyar médiaismeret</i>	<i>10. B</i>
<i>Baloghné Kovács Ágnes</i>	<i>matematikai, logikai szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>A B</i>	<i>matematika fizika</i>	<i>9. A, 10. B, 10. C 10. C</i>
<i>Benyhe-Kis Beáta</i>	<i>szociális, környezeti</i>	<i>A</i>	<i>osztályfőnöki</i>	<i>9. D</i>
<i>Képiró Ágnes</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás matematikai, logikai</i>	<i>B B</i>	<i>történelem történelem</i>	<i>10. D</i>
<i>Kordás József</i>	<i>matematikai, logikai</i>	<i>B</i>	<i>fizika</i>	<i>9. C</i>
<i>Kordás Józsefné</i>	<i>matematikai, logikai</i>	<i>A</i>	<i>matematika</i>	<i>9. C</i>
<i>Lele Endre</i>	<i>matematikai, logikai</i>	<i>A</i>	<i>matematika</i>	<i>9. A</i>
<i>Márton Miklósné</i>	<i>szociális, környezeti</i>	<i>A</i>	<i>osztályfőnöki</i>	<i>9. C</i>
<i>Mihály Helga</i>	<i>szociális, környezeti</i>	<i>A</i>	<i>történelem</i>	<i>10. B</i>
<i>Molnár Katalin</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás szociális, életviteli</i>	<i>B A</i>	<i>kémia kémia osztályfőnöki</i>	<i>9. B, 10. B 10. B 10. C</i>
<i>Orbán István</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás szociális, környezeti</i>	<i>B A</i>	<i>földrajz</i>	<i>10. B</i>
<i>Pap Éva</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás matematikai, logikai</i>	<i>B B</i>	<i>történelem történelem</i>	<i>10. A</i>
<i>Dr. Patariczáné Ke- lecsényi Magdolna</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>B</i>	<i>földrajz</i>	<i>9. A</i>
<i>Rácz Richárd</i>	<i>matematikai, logikai</i>	<i>A</i>	<i>matematika</i>	<i>9. B</i>
<i>Sinka Balázs</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>B</i>	<i>földrajz</i>	<i>10. D</i>
<i>Szabó Gabriella</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás matematikai, logikai</i>	<i>A C B</i>	<i>magyar irodalmi önképző magyar</i>	<i>9. C, 10. C 9. C 9. C</i>
<i>Szilágyi Mária</i>	<i>szövegértés–szövegalkotás</i>	<i>B</i>	<i>kémia</i>	<i>10. D</i>

A módszertani megújulást külső és belső (30 órás) továbbképzések, partnerintézeteinkben látott bemutató órák tapasztalatai tették lehetővé. Magunk is tartottunk ilyen bemutató órákat, amelyek tapasztalatát nemcsak pedagógustársainkkal és az új módszerek iránt érdeklődő szülőkkel, hanem a munkánkat segítő külső partnereinkkel is megosztottuk. Partnereink voltak a program végrehajtása során:

- Epigramma Kft.
- József Attila Általános Iskola
- Kiss Lajos Általános Iskola
- Klauzál Gábor Általános Iskola
- COMMITMENT Köznevelési Kht.
- Békés Megyei Pedagógiai Intézet
- Csongrád Megyei Pedagógiai Intézet
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet
- Qualitas T&G Kft.
- Sulinova Kht.
- Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Oktatási Ifjúsági és Sport Bizottsága
- Eötvös József Szakközépiskola Szülői Munkaközössége.

A projekt végrehajtása során szerzett tapasztalatunk, hogy

- több a tanulói sikerélmény a legtöbb tantárgy esetében;
- a félévi és év végi érdemjegyek vizsgálata során megállapítottuk, hogy a legtöbb „hefopos” tantárgy esetében átlagok nem romlottak, sőt akár 6-8 tizeddel is javultak a

hagyományos oktatási formák eredményeihez képest; látványos eredmény, hogy az év végi bukások száma felére csökkent a tavalyi kilencedik évfolyam esetében;

- a kooperatív technika felkeltette a tanulók érdeklődését, ami által megnőtt a tanulói munka hatékonysága;
- növekedett az alkalmazott tudás a lexikális ismeretekkel szemben;
- javult a szociális alkalmazkodás, az együttműködési hajlam, a másikért vállalt felelősségtudat, az önfegyelem;
- a differenciáló, sokféle módszertant alkalmazó eszközrendszer változatossá és ezáltal élvezetesebbé tette az órákat;
- a többi évfolyamon is megjelentek az új tanítási technikák.
Nehézségeink is voltak a programcsomagok alkalmazása során:
- taneszközök késedelmes megjelenése (pl. munkafüzet, tanári munkaanyag)hátráltatta az év eleji munkát, az is előfordult, hogy pl. az évisméltó vagy a később beiratkozó tanulóknak csak úgy tudtunk tankönyvet, munkafüzetet adni, hogy az egyes modulokat fénymásoltuk;
- a pedagógusok módszertani felkészítése időbeni eltolódása, vagyis a továbbképzés idején már javában alkalmazni kellett a programcsomagot vagy módszert;
- a pályázati feltételeket utólagosan, a megvalósítás folyamán újra kellett értelmezni, pontosítani.

Összegezve elmondható, hogy iskolánkban a KOMPiskola-projekt segítségével felgyorsult a pedagógiai kultúra megújítása, fejlődtek a tanulói kompetenciák és a tanulói motiváció. Úgy érezzük, hogy a pályázatban megfogalmazott eredményeket elértük, és ezzel megvalósult a kompetenciaalapú fejlesztés az Eötvös József Szakközépiskolában.

a KOMPiskola-projekt megvalósítói